

Atidžiai perskaityk tekstą, atlik užduotis ir įsivertink.

KALBA - GYVAS DALYKAS

Interviu apie kalbą su radijo ir televizijos laidų vedėju Mindaugu Stasiuliu.

– **Mindaugai, pakalbėkime apie jūsų darbą ir požiūrį į taisyklingą kalbą.**

Pirmiausia noriu paklausti, kaip vertinate tarminę kalbą.

– Žemaičių tarme kalbu labai gerai, tačiau vesdamas laidas stengiuosi kalbėti kuo taisyklingesne bendrine kalba.

– **Ir kaip jums sekasi kalbėti taisyklingai?**

– Lietuvių kalbai ribų nėra... Ar jūs žinojote, kad žodį konteineris reikia tarti kirčiuojant pirmąją e raide? Kartais lietuvių kalba pateikia stebuklingų dalykų, ir tuomet išsigąsti, kad vis dėlto padarei klaidą. Pats studijavau lietuvių filologiją, tačiau manau, kad taisyklingai lietuviškai kalbu vidutiniškai. Nors ką tik prisiminiau, jog mama per radiją kažkada girdėjo, kad aš ir Rolandas Vilkončius, pasak Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, dirbdami eteryje darome bene mažiausiai kalbos klaidų. Dirbant radijuje viskas vyksta tiesiogiai, čia ir dabar, todėl pasitikrinti, kaip taisyklingai kirčiuoti vieną ar kitą žodį, nelabai yra laiko.

– **Koks jūsų požiūris į tai, kad šiandien televizijos laidų vedėjai dažnai nepaiso kalbos normų?**

– Kalba yra gyvas dalykas, tad, į taisyklingą kalbą vietoje ir laiku įterpus buitinę frazę, skolinį¹, ji gali tapti gyvesnė ir patrauklesnė žiūrovui bei klausytojui. Mano supratimu, net necenzūriniai žodžiai, skoliniai yra svarbi mūsų kalbos dalis.

(Pagal Eglės Andriuškevičiūtės pokalbį)

KLAUSIMAI IR UŽDUOTYS

1. Kas yra šio interviu respondentas?

- a) Radijo ir televizijos laidų vedėjas Mindaugas Stasiulis;
- b) Žurnalistė Eglė Andriuškevičiūtė.
- c) Žinomas muzikantas.

¹ Skolinys - žodis ar posakis, atėjęs iš kitos kalbos.

2. Nurodyk pagrindinę šio interviu temą.
 - a. Mindaugo Stasiulio požiūris į taisyklingą kalbą;
 - b. Eglės Andriuškevičiūtės požiūris į kalbą.
 - c. Kaip pasitikrinti žodžių kirčiavimą.
 - d. Kalba gyva tik tada, kai taisyklinga.

3. Kada Mindaugas Stasiulis stengiasi kalbėti kuo taisyklingesne bendrine kalba?
 - a. Kalbėdamas su žurnalistais;
 - b. Vesdamas laidą;
 - c. Kalbėdamas namuose.

4. Savais žodžiais paaiškink pasakymą „Lietuvių kalbai ribų nėra...“
 - a. Lietuvių kalba turi daug žodžių;
 - b. Taisyklingai kalbėti nebūtina;
 - c. Taisyklingai lietuviškai kalbėti yra sunku;
 - d. .taisyklingai kalbėti gali tik kalbininkai.

5. Kas nustatė, kad Mindaugas Stasiulis ir Rolandas Vilkončius kalbėdami eteryje daro mažiausiai kalbos klaidų?
 - a. Valstybinė lietuvių kalbos komisija;
 - b. Lietuvių kalbos mokytojai;
 - c. Seimas.
 - d. Švietimo Ministerija.

6. Kodėl dirbant radijuje sunku kalbėti taisyklingai? Kuri citata patvirtina šį teiginį?
 - a. „<...>viskas vyksta tiesiogiai, čia ir dabar, todėl pasitikrinti, kaip taisyklingai kirčiuoti vieną ar kitą žodį, nelabai yra laiko.“
 - b. „Kartais lietuvių kalba pateikia stebuklingų dalykų, ir tuomet išsigąsti, kad vis dėlto padarei klaidą.“
 - c. „Žemaičių tarpe kalbu labai gerai, tačiau vesdamas laidas stengiuosi kalbėti kuo taisyklingesne bendrine kalba.“

7. Kaip manai, kodėl radijo ir televizijos laidų vedėjams svarbu kalbėti taisyklingai?
 - a. Televizijos ir radijo kalba daro didelę įtaką visuomenei;
 - b. Televizijos ir radijo kalba formuoja jos kalbos įpročius;
 - c. Žiūrovams ir klausytojams patinka taisyklinga kalba.

8. Kaip Mindaugas Stasiulis paaiškina, kodėl televizijos laidų vedėjai į savo kalbą įterpia buitinių frazių ar skolinių?
 - a. Vietoje ir laiku įterpus buitinę frazę ar skolinį, kalba gali tapti gyvesnė ir patrauklesnė žiūrovui bei klausytojui.
 - b. „<...>viskas vyksta tiesiogiai, čia ir dabar, todėl pasitikrinti, kaip taisyklingai kirčiuoti vieną ar kitą žodį, nelabai yra laiko.“

- c. „Kartais lietuvių kalba pateikia stebuklingų dalykų, ir tuomet išsigąsti, kad vis dėlto padarei klaidą.“
- d. „Žemaičių tarpe kalbu labai gerai, tačiau vesdamas laidas stengiuosi kalbėti kuo taisyklingesne bendrine kalba.“

Kalbos žinių taikymo užduotys

Atlik užduotis ir įsivertink.

1. Paaškind paryškintų raidžių rašybą. Langelyje įrašyk taisyklės numerį.

Žodis	Taisyklės
jūsu –	1. daiktavardžio vns. gal. galūnė.
pirmiausia –	2. priešdėlis į-
vesdamas –	3. vesti (priebalsių suskardėjimas)
reikia –	4. veiksmažodžio es. 1. 3 asm. galūnė
pirmąją –	5. aukščiausiojo laipsnio priesaga
išsigąsti –	6. kažin kada (priebalsių suduslėjimas)
kažkada –	7. būdo prieveiksmio priesaga -(i)ai
mažiausiai –	8. įvardžio dgs. kilm. galūnė
kalba –	9. įvardžiutinio skaitvardžio vns. gal. galūnė
įterpus –	10. išsigando; giminiškame žodyje a kaitaliojasi su dvigarsiu an.

2. Padaryk to paties linksnio įvardžiutinę būdvardžių formą.

Pvz.: rimtų (pokalbių) – rimtųjų pokalbių.

Taisyklingą (kalba) –

griežtos (ribos) –

stebuklingų (dalykų) –

gyvas (dalykas) –

svarbios (dalys) –

gyvoje (kalboje) –

geromis (laidomis) –

sunkia (kalba) –

rimtas (klaidas) –

3. Parašyk pagrindines šių veiksmažodžių formas (bendratį, es. I. 3 asm., būt. k. I. 3 asm.)

Pakalbėkime – pakalbėti, pakalba, pakalbėjo.

Vertinate -

kalbu -

stengiuosi -

studijavau -

prisiminiau -

girdėjo -

darome -

nepaiso -

gali -

4. Į langelį įrašykite žodžio galūnę.

Pakalbėkime

girdėjo

tarminę

komisijos

paklausti

etryje

tarme

mažiausiai (kiek?)

stengiuosi

radijuje

žinojote

viskas

konteineris

dabar

pirmąją

ji

studijavau

gyvesnė

kažkada

klausytojui